

Αναπόφευκτα ήταν τα μέτρα

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΠΕΠΕΛΑΣΗΣ

20 ΟΚΤ. 1985

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ερωτήματα ή σημεία που ανακύπτουν από τα μέτρα οικονομικής πολιτικής που εξεγγέλθηκαν την περασμένη εβδομάδα μπορεί να συνοψισθούν ως ακολούθως: Πόσο απαραίτητα ήταν αυτά τα μέτρα; Μέχρι ποίου βαθμού είναι ορθά; Από τι θα εξαρτηθεί η αποτελεσματικότητά τους;

Η ελληνική οικονομία έφτασε πια σ' ένα σημείο που δεν απέχει πολύ από τη γενική χρεοκοπία και την κατάρρευση. Πώς και γιατί φτάσαμε ως εδώ είναι μια ιστορία, και μάλιστα απλή, που ξεκινάει από την περίοδο 1955 και μετά και εν πάση περιπτώσει πιο ξεκάθαρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Το είδος κι η ποιότητα της οικονομικής ανάπτυξης εκείνες τις δεκαετίες ενείχε και τον «προγραμματισμό» της οικονομικής κρίσης που κάποτε θα ξεσπούσε για την ελληνική οικονομία. Εκείνη η ανάπτυξη οδηγούσε, ανάμεσα στ' άλλα, και στη δημιουργία ενός χαοτικού κι ευρύτατου παρασιτικού χώρου. Τα μηνύματα για σοβαρές αναταραχές και βαθιές αναστατώσεις στην οικονομία έγιναν πιο καθαρά από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Όταν δηλαδή η εμφάνιση των νέων βιομηχανικών χωρών (στην Ανατολή, στη Ν. Αφρική κ.α.) και ο έντονος ανταγωνισμός σε κλάδους όπως η χαλυβουργία, τα ναυπηγεία, η κλωστοϋφαντουργία, οι ηλεκτρικές συσκευές, τα πετροχημικά, η χαρτοβιομηχανία, τα προϊόντα από μέταλλο, κ.ά. οδηγούσαν την οικονομία μας σε αδιέξοδα. Κι αντί η επιχειρηματική τάξη τότε να επιδιώξει μια αναπροσαρμογή στις νέες συνθήκες προτίμησε να φροντίσει τα δικά της προσωπικά συμφέροντα. Κι η παραγωγική μας δομή έμεινε σχεδόν ανέγγιχητη.

Το ΠΑΣΟΚ ορθώς είχε επιστημονικά παλιότερα την ανάγκη για αναπροσαρμογή στις νέες οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες της παγκόσμιας οικονομίας και τις νέες συνθήκες ζήτησης στο εξωτερικό και στη δική μας εσωτερική αγορά. Ως κυβέρνηση όμως δεν προχώρησε ικανοποιητικά στην αλλαγή αυτής της παραγωγικής δομής και δεν ιεράρχησε τις προτεραιότητές με τρόπο που να δάψει στο μέλλον. Διέφυγε για κοινωνικούς λόγους το δημόσιο τομέα και το σύστημα παροχών, χωρίς ταυτόχρονα ν' αυξηθεί η παραγωγή μας και η ανταγωνιστικότητά της. Έτσι η ελληνική οικονομία παρ' όλες τις επιτυχίες της στο βιοτικό επίπεδο ήταν οργανωμένη σε σαθρή βάση. Όλα δούλευαν για να φτάσουμε εδώ που φτάσαμε: Κι αυτά που έγιναν στην περίοδο 1955 - 1980 αλλά και η οικονομική πολιτική των τελευταίων χρόνων. Κι όλα αυτά μέσα σ' ένα πλαίσιο όπου η φρυγοπλάνη, η ποιότητα της επίσημης οικονομικής πολιτικής, και η εκρηκτική διόγκωση του δημόσιου τομέα αποτελούσαν κι αποτελούν εμπόδια για μια γρήγορη εξυγίανση της οικονομίας.

Όποιοι δείκτες κι αν κοιτάζουμε τώρα, όλοι μιλούν καθαρά για την κατάσταση της οικονομίας. **Μια κατάσταση, που κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες, δεν μπορεί να συνεχιστεί.** Δεν υπάρχει πια άλλο απόθεμα, πουθενά στην οικονομία μας. Είτε

εξαγωγές είτε εισαγωγές είτε εισροή κεφαλαίων, δάνεια, πληθωρισμός, είτε επίπεδα βιομηχανικής παραγωγής, δημόσια ελλείμματα, ό,τι άλλο θέλετε, δεν αφήνουν περιθώρια για εφησυχασμό. Ξεπεράσαμε τα όρια ανοχής κι αντοχής και πλησιάζουμε στην κατάρρευση.

Έτσι λοιπόν τα μέτρα ήταν αναπόφευκτα κι αναγκαία. Αυτά τα ίδια μέτρα που πάρθηκαν. Και για να μιλήσουμε ειλικρινά: Δεν είναι δυνατό να είχε επιλεγεί άλλη, προσφορότερη δόση μέτρων. Ποια μπορεί αυτά τα άλλα να ήταν; Κανείς δεν πρόσφερε, ούτε μπορούσε, μια άλλη εναλλακτική συνταγή. Και στο βαθμό που η κυβέρνηση δέχτηκε αυτή τη σκληρή αλλά απλή αλήθεια τα μέτρα ήταν τομιακά. Βέβαια έπρεπε να είχαν εφαρμοστεί από πολύ καιρό (από το 1984) κι εν πάση περιπτώσει αμέσως μετά τις 2 Ιουνίου 1985.

Για να πετύχουν όμως αυτά τα μέτρα και τα άλλα που ανακινώθηκαν στο μεταξύ, θα πρέπει να ικανοποιηθεί μια σειρά από προϋποθέσεις:

Και πρώτ' απ' όλα να ακολουθήσουν **χωρίς καθυστέρηση καμιά** τα μέτρα που θα αποσκοπούν στην αναπτυξιακή διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας μας. Μέτρα που θα τείνουν να προσελκύσουν νέες και μεγάλες επενδύσεις για την αναπροσαρμογή κι επέκταση της βιομηχανικής μας παραγωγής. Εκσυγχρονισμός και προ παντός **αποσαφήνιση** της νομοματικής πολιτικής είναι απαραίτητα. Εξίσου απαραίτητη και πρωταρχική είναι μια **ξεκάθαρη πολιτική στις εργασιακές σχέσεις** κι όπως είχα τονίσει σε άρθρο στο «ΒΗΜΑ» τον περασμένο Απρίλιο, ήρθε η στιγμή για να προβληματοποιηθούν όλοι γύρω από ένα νέο ορισμό της ηθικής της εργασίας. Από ό,τι μπορούμε να κρίνουμε τώρα, οι προθέσεις της κυβέρνησης για τον ορθολογισμό της φορολογίας είναι φανερά στην ορθή κατεύθυνση. Και πάλι δεν έχουμε χρόνο για καθυστερήσεις.

Όλα τα μέτρα και η νέα οικονομική πολιτική για να αποδώσουν θετικά πρέπει να διακρίνονται από μια ευρύτερη αντίληψη: Όχι μόνο να σταματήσει ο κατήφορος και να προετοιμαστεί ο δρόμος για την ανοδική πορεία της οικονομίας. Δεν φτάνει. Αλλά όλη αυτή η προσπάθεια πρέπει να κατατείνει στην υπέρβαση της γενικόλογης κρίσης της ελληνικής κοινωνίας, όπως γράφω στο «ΒΗΜΑ». Τέλος, δεν είναι δυνατό να αποδώσει καμιά νέα οικονομική πολιτική αν δεν στραφεί με οκνηρό τρόπο στον περιορισμό του αντιπαραγωγικού υδροκεφαλισμού του δημόσιου τομέα. Και ήταν ατυχία που λίγες μέρες πριν από την εξαγγελία των μέτρων αποφασίστηκε η μονιμοποίηση χιλιάδων έκτακτων δημοσίων υπαλλήλων. Είναι θέμα αξιοπιστίας.

Και για να το πω αλλιώς, απλοποιημένα. Είναι δυνατό να εξυγανθεί η οικονομία μας όταν το 4% του πληθυσμού μας χειρίζεται πιο πάνω από το μισό αυτού που κάθε χρόνο παράγουν όλοι οι Έλληνες; Εδώ μια νέα οικονομική πολιτική δεν θα 'χει δυσκολίες για να προχωρήσει σε νέες θετικές τομές.